

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003396

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-11-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чен Ке ...

2. Ке Chen

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0901-9029

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 27-12-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7194

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Виконавська оперологія: методологія, термінологія, аналіз
2. Performing Operology: Methodology, Terminology, Analysis

Реферат:

1. Дисертацію націлено на розробку теоретичного обґрунтування виконавської оперології як наукового напрямку у структурі музикознавства і аналітичне репрезентування його дослідницьких можливостей на основі вивчення вокально-тембрової драматургії «Отелло» Дж. Верді – А. Бойто. У Розділі 1 «Виконавська оперологія у контексті процесів інтеграції і специфікації галузей музикознавства» тема дослідження набула розкриття крізь призму розв'язання таких проблемних аспектів як вмотивування уведення нового наукового напрямку до структури музикознавства, визначення предмету вивчення виконавської оперології, розробки її методологічної системи і структурування категоріально-понятійного апарату. Запропоновано методологічну систему (історичний, системний, типологічний, інтерпретологічний, порівняльний, структурно-функціональний, термінологічний, виконавсько-оперологічний, імагологічний методи дослідження), застосування котрої сприятиме розвитку виконавської оперології; узагальнено зміст категорії тембр-

амплуа, надані дефініції категорій тембр-характер і тембр-образ, в основу котрих покладено взаємодії драматичного театру і опери. Зміст категорії тембр-амплуа конкретизовано через поняття темброва ідентичність, модель тембр-амплуа, тембр-теситура, типологічна семантика, імідж-стереотип (уведені Хе Цзяньхуй); з категорією тембр-характер взаємодіють такі поняття як вчинок, випадок, пафос, мета, воля, виняткова особистість, змішення, парадоксалізація змісту, гротеск, гіпербола; категорія тембр-образ – змістовний центр, до котрого тяжіють поняття багатокодовість, семіотична система, оперна персоносфера, інтегративність. У Розділі 2 «Гра у вердіївському „Отелло“: аналітичні віртуалії, реалії і актуалії виконавської оперології» на основі тлумачення опери як відкритого твору подано його музикознавчу інтерпретацію як демонізованої гри у шахи, встановлено ігрові способи організації вокально-тембрової персоносфери опери, визначено специфіку буття вокальних тембрів як амплуа, характеру і образу. Вияв метафорики антагоністичної інтелектуальної гри на рівнях функціональної відповідності оперних персонажів шаховим фігурам і проявів шахових стратегій в оперній драматургії обумовив встановлення співвідношень між музичною драмою і закономірностями фантазмагоричної шахової гри/жахливого карнавалу як змагання (game). Визначені способи організації тембрових двійників: у складі тенорової групи вони розташовані навколо першого героя; баси – темброво-семантичні дублі спільного тембр-амплуа. Двійникові системи охоплюють всіх персонажів музичної драми; оперній персоносфері властивий рухомий характер. Класифікація вокальних тембрів оперної персоносфери передбачає визначення об'єктивних властивостей тембр-амплуа – якості типізованого оперного персонажу, «будівельного матеріалу», з «цеглин» котрого вибудовуються тембр-характер і тембр-образ. Виникненню оперного тембр-характеру сприяють полісемія, суміщення семантичних функцій персонажу; індивідуалізація виконавського прочитання; розвиток героя у відповідності до етапів музичної драми. Тембр-образ – знак-символ художньо-філософського сенсу оперного спектаклю – вирізняє інтегральність, переусвідомлення попередніх ступенів осмислення, інтелектуально-емоційний «злет» понад композиторським текстом. Осмислені специфічні ознаки вокальних тембрів Отелло, Дездемони і Яго за їх визначенням (класифікацією) у German FACH System. Відсутність Stimmfächer інших персонажів опери засвідчує, що їм властива вокально- темброва нейтральність (відсутність теситурно-семантичної специфікації). З метою осмислення інтонаційної семантики персонажів розглянута інтонаційна виразність оперних партій 1 дії «Отелло» – драми, що містить усі види оперно-вокальних тембрів (амплуа, характер, образ). Визначені п'ять типів інтонаційної семантики «dramma lirico»: лірико-драматична сфера, псалмодія, героїка, фатум, гротеск. Вердієвський принцип символізації вокально-тембрової драматургії сприяє її концептуалізації. Як перспективи розвитку виконавської оперології у системі музикознавства визначено подальше вивчення структури і властивостей виконавської оперології; долучення до напрямів у структурі виконавської оперології спеціалізованих галузей мистецтвознавчої науки (наприклад, хорознавства; театрознавства, основ оперної режисури; хореології; порівняльної інтерпретології).

2. The thesis aims to develop a theoretical justification of performing opera as a scientific field within the structure of musicology and to present its research capabilities analytically on the basis of the study of the vocal and timbre drama *Otello* by G. Verdi – A. Boito. In Chapter 1, «Performing Operology in the Context of the Processes of Integration and Specification of Musicology», the research topic was revealed through the prism of solving such problematic aspects as the motivation for introducing a new scientific direction into the structure of musicology, defining the subject of study of performing operology, developing its methodological system, and structuring the categorical and conceptual apparatus. The article proposes a methodological system (historical, systemic, typological, interpretative, comparative, structural and functional, terminological, performing-operatic, and imagological research methods), the application of which will contribute to the development of performing opera; generalises the content of the timbre-role category, and provides definitions of the timbre-character and timbre-image categories, which are based on the interaction of drama and opera. There are complementary links between these categories due to the presence of a common conceptual component of timbre. At different stages of the vocalist's work on an opera part, the relevant indicators of the timbre essence of the vocal voice are actualised – from the role to the character and artistic image. The content of the timbre-amplitude

category is specified through the concepts of timbre-identity, timbre-amplitude model, timbre-tessitura, typological semantics, image-stereotype (introduced by He Jianhui); the category of timbre-character is interacted with such concepts as act, case, pathos, purpose, will, exceptional personality, mixing, paradoxical content, grotesque, hyperbole; the category of timbre-image is a semantic centre, to which the concepts of multicode, semiotic system, operatic persona, integrity gravitate. In Chapter 2, «Play in Verdi's Otello: Analytical Virtualities, Realities and Actualities of Performing Operology», the musicologist presents a musicological interpretation of the opera as a demonised game of chess, identifying the playful ways of organising the vocal and timbre persona of the opera, and defining the specifics of the existence of vocal timbres as a role, character and image. The discovery of the metaphor of an antagonistic intellectual game at the levels of functional correspondence of opera characters to chess pieces and manifestations of chess strategies in opera drama has led to the establishment of correlations between musical drama and the laws of a phantasmagoric chess game/horrific carnival as a competition (game). The ways of organising the timbre doubles are determined: as part of the tenor group, they are located around the first character; basses are timbre-semantic doubles of a common timbre range. The twin systems cover all the characters of the musical drama; the operatic persona is characterised by a moving character. The classification of vocal timbres of the operatic persona involves determining the objective properties of the timbre-role – the quality of a typified operatic character, the «building material» from whose «bricks» the timbre character and timbre-image are built. The emergence of an operatic timbre character is facilitated by polysemy, the combination of semantic functions of the character; individualisation of the performer's reading; and the development of the character in accordance with the stages of the musical drama. The timbre-image – a sign-symbol of the artistic and philosophical meaning of an opera performance – is distinguished by integrity, re-awareness of previous stages of comprehension, intellectual and emotional 'soaring' above the composer's text. The specific features of the vocal timbres of Othello, Desdemona and Iago according to their definition (classification) in the German FACH System are comprehended. The absence of Stimmfächer of other characters in the opera show that they are characterised by vocal timbre neutrality (lack of tessitura-semantic specification). In order to comprehend the intonational semantics of the characters, the intonational expressiveness of the opera parts of Act 1 of Othello, a drama containing all types of operatic and vocal timbres (role, character, image), is considered. Five types of intonational semantics of «dramma lirico» are identified: lyric-dramatic sphere, psalmody, heroics, fatality, and grotesque. Verdi's principle of symbolisation of vocal and timbre drama contributes to its conceptualisation. As prospects for the development of performing opera in the system of musicology, the author identifies further study of the structure and properties of performing opera; inclusion of specialised branches of art history (for example, art history; theatre studies, basics of opera directing; choreology; comparative interpretology) in the structure of performing opera.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Чен Ке. Поняття тембр-амплуа у виконавській оперології: музикознавчі тлумачення і перспективи розвитку. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. ХНУМ імені І. П. Котляревського. Вип. 65. Зб. наук. праць. Харків, 2022. С. 137 - 153.
- Рощенко О., Чен Ке. «Отелло» Дж. Верді – А. Бойто як гра у шахи. Аспекти історичного музикознавства. 2022. Вип. XXIX. С. 68–87.

- Рощенко О., Чен Ке. Тембр-характер як категорія виконавської оперології. Дніпропетровська музикознавча думка. Вип. 26 (1). 2024. Дніпро: Ліра. С. 340–354.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рощенко Олена Георгіївна
2. Olena Roshchenko

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6048-6335

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маркова Олена Миколаївна
2. Olena Markova

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4711-9538

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової

Код за ЄДРПОУ: 02214254

Місцезнаходження: вул. Новосельського, 63, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єрошенко Олена Віталіївна

2. Olena Yeroshenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8197-0807

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Мукачівський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 36246368

Місцезнаходження: вул. Ужгородська, буд. 26, Мукачеве, Мукачівський р-н., 89600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жаркіх Тетяна Василівна

2. Tetiana Zharkikh

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8392-6578

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Анфілова Світлана Геннадіївна

2. Svitlana Anfilova

